

TOROS ÜNİVERSİTESİ

AÇIK ERİŞİM VE KURUMSAL ARŞİV POLİTİKASI

Gerekçe

- a) Toros Üniversitesi'nde basılı ve elektronik ortamda üretilmekte olan akademik çalışmaların, (makale, kitap/kitap bölümleri, tez, proje, rapor, konferans bildirileri/sunumları, teknik dokümanlar, ve ri setleri, afiş, video kaydı vb.) bir araya toplanması ve Üniversite bünyesinde uluslararası açık erişim standartlarına uygun bir Kurumsal Akademik Arşiv sistemi kurmak.
- b) Yükseköğretim Kurulu bünyesinde kurulacak Yükseköğretim Açık Arşiv Sistemi aracılığıyla kurumsal akademik üretimlerin tek bir merkezde harmanlanmasını sağlamak.
- c) Harmanlanan bilimsel yayınları açık erişim standartlarına uygun olarak dünya bilim çevrelerinin hizmetine sunmak.

Dayanak

Bu politika metni 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4/c maddesi ve Yükseköğretim Kurulunun 36054236-806.02.04-06 sayılı yazısına dayanılarak hazırlanmıştır.

Bağlam

Üniversitelerin araştırma çıktılarına erişilebilirlik:

- a) Temel amaçları arasında ileri düzeyde eğitim-öğretim ve araştırma yapmak olan üniversitelerdeki araştırma çıktılarının Açık Erişim olarak yayımlanması, üniversitelerin ve dolayısıyla Türkiye'nin görünürlüğü ve yeni yapılacak araştırmalarda kamu ve özel sektörden daha fazla proje desteği alınmasını sağlayacaktır.
- b) Akademik Arşiv içeriğinin oluşmasında ve bu içeriğin bilim hizmetine sunulmasında üniversiteler stratejik öneme sahip kurumlardır. Üniversitelerin ürettiği bilimsel bilgi, etik ve yasalar çerçevesinde özgürce erişilebilir olmalıdır; çünkü bilimsel bilgiye erişim özgürlüğü, tüm araştırmacılar için nitelikli bilgi ve buna dayalı ürün ve hizmetlerin meydana getirilmesini sağlayacak çok önemli bir destek faktörüdür.
- c) Kurumsal Akademik Arşivler aracılığı ile üniversitelerde üretilen tüm akademik çıktıların toplanması, düzenlenmesi ve uzun süreli saklanması Yükseköğretim Açık Arşiv Sistemi ile Türk Yükseköğretim Sisteminin ürettiği tüm bilimsel çıktıların merkezi olarak harmanlanmasını, miktarının belirlenmesini, ulusal ve uluslararası tüm kullanıcılara açık erişim olarak sunulmasını sağlar.

Amaçlar

- a) Yükseköğretim Kurulu bünyesinde kurulacak Akademik Arşiv Sistemi aracılığı ile Toros Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv sistemindeki verilerin merkezi olarak harmanlanmasını ve paylaşılmasını sağlamak.
- b) Toros Üniversitesi bünyesinde üretilen akademik çalışmaların açık erişim standartlarına uygun olarak derlenmesi ve Kurumsal Akademik Arşivde korunmasını sağlamak.
- c) Atama ve yükseltmeler ile diğer kurum içi değerlendirmelerde dikkate alınan bilimsel çalışmaların Kurumsal Akademik Arşivde saklanmasını sağlamak.

Tanımlar

Bu politika metninde adı geçen;

- a) **Yükseköğretim Kurumu:** Devlet ve Vakıf Üniversiteleri, Yüksek Teknoloji Enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan birimler ile Vakıflar tarafından kurulan Yükseköğretim Kurumları,
- b) **Açık Erişim:** Araştırmacıların bilimsel yayınların tam metinlerine finansal, yasal ve teknik engeller olmaksızın kamuya açık internet aracılığı ile ücretsiz olarak erişebilmelerini,
- c) **Kurumsal Akademik Arşiv:** Toros Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen akademik çalışmaların arşivlenerek açık erişime sunulduğu sistemi,
- d) **Akademik Arşiv:** Toros Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşivi'nde arşivlenen yayınların Yükseköğretim Kurulu tarafından merkezi olarak harmanlanmasını ve açık erişime sunulmasını,
- e) **İvedi Arşivleme/Opsiyonel Erişim:** Akademik çalışmaların hakem denetiminden geçmiş biçimlerinin ivedilikle Toros Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv Sistemi'nde arşivlenmesi ve erişime açılması sürecini,
- f) **Arşivleme:** Toros Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen akademik çalışmaların Toros Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv Sistemi'nde depolanma sürecini,
- g) **Ambargo:** Araştırma sonuçlarının belirli bir süre (6-12 ay) erişime kapalı tutulmasını ifade eder.

Kapsam

Bu politika, Toros Üniversitesi tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenen tüm akademik çalışmaları kapsar ve dağıtık ortamda bulunan akademik çalışmaların (makale, kitap/kitap bölümleri, tez, proje, rapor, konferans bildirileri/sunumları, teknik dokümanlar, veri setleri, afiş, video kaydı vb.) Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde arşivlenmesini sağlar.

Akademik çalışmalar daha önce farklı bir üniversitenin kurumsal arşivinde arşivlenmişse ve internet aracılığı ile erişilebilir durumda ise Toros Üniversitesi Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde yeniden arşivlenmesine gerek yoktur.

İlkeler

- 1) Toros Üniversitesi mensupları, hakem değerlendirmesinden geçmiş tüm akademik çalışmalarının Kurumsal Akademik Arşivde tutulmasını sağlamak ve makale sürümlerine en üst düzeyde erişimin desteklenmesi için aşağıdaki süreçleri takip eder.
  - a) Arşivleme: Her Toros Üniversitesi mensubu, hakem değerlendirmesinden geçerek akademik bir dergide yayınlanması için onaylanmış makalesinin bir sürümünü Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde ivedi olarak arşivler.
  - b) Açık Erişim/ Ambargo Süresi Sonunda Açık Erişim: Toros Üniversitesi, mensuplarını, yayınlarını "Açık Erişim" seçeneği ile dergilere yayımlanmak üzere gönderme konusunda destekler. Yazarın yayıncılarla yaptığı anlaşmalar ve arşivleme seçenekleri göz önüne alındığında çalışmalara erişim "kamuya açık erişim" ve "ambargo süresi sonunda açık erişim" (ambargo süresi 12 ayı geçmemelidir) olmak üzere iki başlıkta uygulanır.
- 2) Toros Üniversitesi, yüksek lisans ve doktora dereceleri almak üzere hazırlanan tezlerin Kurumsal Akademik Arşivde saklanması için mevcut uygulamalarını korur. Çalışmalarını yayımlamak veya buluşları için patent almak isteyen araştırmacıların tayin ettikleri ambargo süresini (en fazla 36 ay) "Tez Teslim ve Kullanım İzin Formu"nda açıkça belirtmeleri zorunludur. Anılan formda ambargo süresine ilişkin açıklama bulunan araştırmacıların çalışmaları belirtilen süre sonunda otomatik olarak; ambargo süresi belirtilmemiş çalışmalar ise arşivleme işlemi sonunda hemen erişime sunulur.
- 3) Telif hakkı olan araştırmaların üst verileri kullanılabilir olduğunda, mümkün olan en kısa sürede arşivlenmeli ve bu üst veriler arşivleme anından itibaren Açık Erişim olmalıdır.
- 4) Atama ve yükseltmeler ile diğer kurum içi değerlendirmelerde dikkate alınan bilimsel çalışmalar Kurumsal Akademik Arşivde arşivlenir.
- 5) Toros Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Müdürlüğü, yayınların derlenmesi ve standartlara uygun olarak Kurumsal Akademik Arşiv sisteminde arşivlenmesi için Üniversite mensupları ile koordineli olarak çalışır.
- 6) Toros Üniversitesi Bilgi İşlem Müdürlüğü, Kurumsal Akademik Arşiv sistemlerinin kurulum, güncelleme, geliştirme, yedekleme ve Yükseköğretim Açık Arşiv Sistemine açık erişim standartlarında veri aktarılması süreçlerini koordine eder.
- 7) Toros Üniversitesi İnsan Kaynakları Müdürlüğü, Toros Üniversitesi akademik kadrosuna katılan tüm elemanların politika hakkında bilgilendirilmesinden sorumludur. Atama ve yükseltmeler ile diğer kurum içi değerlendirmelerde dikkate alınan bilimsel çalışmaların dizinlenmesi sonucu oluşan listelerin kontrol aracı olarak periyodik biçimde Kütüphane ve Dokümantasyon Müdürlüğüne iletilmesini sağlar.

Toros Üniversitesi, Açık Erişim Sistemi unsurlarının depolama, kullanım-yeniden kullanım, paylaşım, içerik, koruma ve sürdürülebilirlik ilkelerini tüm kullanıcı tipleri için uluslar arası kabul görmüş politika formatlarına uygun olarak aşağıdaki biçimde tanımladı.

1- ÜST VERİ POLİTİKASI

Arşivdeki yayınları tanımlayan bilgiler için;

- a) Üst veriler arşive yayın depolayan yazarlar/sistem yöneticileri tarafından yükleme sırasında önceden kontrol edilerek doğrulanmış veriler kullanılarak oluşturulur.
- b) Üst verilere herkes ücretsiz olarak erişebilir.
- c) Üst veriler OAI tanımlayıcı veya orijinal üst veri kaydına bağlantı verilmek şartıyla ticari amaçlar dışında her tür ortamda kullanılabilir.

d) Sistem, aramalar için yazarlar tarafından oluşturulmuş üst verileri dizinler ve kullanır.

2- VERİ POLİTİKASI

Tam metinler ve diğer verileri için;

- a) Herkes yayınlara ücretsiz olarak erişebilir.
- b) Yayınların tam metinleri genel olarak;
  - 1) Yazarlar, başlıklar ve bibliyografik detaylar verilerek
  - 2) Orijinal üst veri sayfasına bir köprü ve/veya bağlantı adresi verilerek

Şu koşullarda:

- 1) İçeriği değiştirilmeden
  - 2) Kişisel araştırma veya çalışma için, eğitimsel veya ticari olmayan amaçlar için önceden izin almaksızın ve ücretsiz olarak
  - 3) Çoğaltılabilir, görüntülenebilir veya uygulanabilir.
- c) Yayınların tam metinleri telif hakkı sahiplerinden resmi izin alınmadıkça herhangi bir format veya ortamda satılamaz, otomatik indirme programları ile içerik kopyalanamaz.
  - d) Arşivdeki bazı yayınların tam metinleri farklı telif hakkı izinlerine veya şartlarına sahip olabilirler. Bu tür kayıtlar için uyarılar sistem üzerinde tanımlanır.
  - e) Bu arşiv yayıncı değildir; yalnızca çevrimiçi bir dijital arşivdir.

3- İÇERİK POLİTİKASI

Doküman tipleri ve veri setleri için;

- a) Bu arşiv kurumsal bir açık erişim arşividir.
- b) Konu alanı sınırlaması bulunmamaktadır.
- c) Arşiv kitap, kitap içi bölüm, tez, makale, proje raporu, gazete yazısı, ders notu, video vb. her türlü materyali içermektedir.
- d) Arşivde:
  - 1) Baskıda
  - 2) Sunulmuş
  - 3) Yayınlanmış
  - 4) Yayınlanmamış materyaller yer alır.
- e) Arşive eklenecek yayınlar için dil sınırlaması bulunmamaktadır.

4- DEPOLAMA POLİTİKASI

Kalite ve telif hakkı için

- a) Yayınlar arşive sisteme kayıtlı
  - 1) Akademik personel tarafından (Mevcut telif hakları dikkate alınarak) kişisel olarak,
  - 2) Toros Üniversitesi öğrencilerine ait çalışmalar (Danışman öğretim elemanlarının referansları ile) sistem yöneticileri tarafından
Ya da
  - 3) Toros Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Müdürlüğü görevlendirilmiş sistem yöneticileri tarafından (Yazarlardan alınan ambargolu/ambargosuz izinler doğrultusunda) birim adına depolanır.
- b) Yazarlık yetkisi sistemde tanımlanmış kullanıcılar yayınlara ait tüm bibliyografik üst verileri arşive yüklemelidir.
- c) Yayıncıları tarafından ambargo uygulanan yayınlar tam metin olarak arşive yüklenemez. Ancak yazarların kendilerine ait kopyaları yüklenebilir.
- d) Ortak yazarlı yayınlar için
  - 1) Ortak yazarların tamamının Toros Üniversitesi mensubu olmaları halinde yayın başyazar tarafından depolanır.
  - 2) Farklı kurum mensubu ortak yazar bulunması halinde yazarın resmi izni alınmadan yayın depolanamaz.

- e) Telif hakkı ile ilgili uyarılar sistem üzerindeki ilgili alanda yazarlar/yayını arşive yükleyenler tarafından tanımlanır.
- f) Telif hakkı ihlalleri tamamen yazarlar/yayını arşive yükleyenlerin sorumluluğundadır.
- g) Telif hakkı ihlalinin kanıtının alınması halinde ilgili yayın arşivden kaldırılır.

5- KORUMA POLİTİKASI

- a) Yayınlar yazarlar tarafından gerekçelendirilmeden arşivden kaldırılabilir.
- b) Yayınlar telif hakkı sahibinin kanıta dayalı talebiyle sistem yöneticileri tarafından arşivden kaldırılabilir.

Yayınlara arşivden kaldırılması için gerekçeler:

- 1) Ulusal güvenlik
- 2) Ulusal ve uluslar arası mahkemelerde dava konusu olma
- 3) Kanıtlanmış telif hakkı ihlali veya intihal
- 4) Yasalar ve yönetmelikler
- 5) Açık erişim konusunda geliştirilmiş/geliştirilecek ulusal politika ve uluslar arası uyum paketleri
- 6) Yayıncıların yazarlar tarafından kabul edilmiş kuralları
- 7) Kurum dışı ortak yazar tarafından sistem üzerinden veya doğrudan yapılan kanıta dayalı ihlal uyarıları
- 8) Sahte araştırma bulguları
- c) Arşiv kapsamında olup olmadığına bakılmaksızın suç teşkil eden yayınlarla ilgili sorumluluklar tamamen yazarlara aittir.
- d) Arşivdeki dosyalar güncel teknik ve uygulamalar ışığında düzenli olarak yedeklenir.
- e) Geri çekilmiş yayınlar veri tabanından tamamen silinir.
- f) Gerekli hallerde yayınların güncellenmiş sürümleri depolanabilir.

6- UYGULAMA VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- a) Toros Üniversitesi bünyesinde açık erişim, kurumsal arşivleme, uzun dönemli derleme ve dijital koruma konularında politika geliştirme, uygulama, sürdürülebilirlik, eğitim, personel görevlendirme, teknoloji, iletişim, duyuru, web sayfası, dokümantasyon çalışmaları ile kurum içi, bölgesel, ulusal, uluslar arası toplantılarda temsil görevi Toros Üniversitesi Rektörlüğü tarafından başka bir uygulama yürürlüğe konulmadığı sürece Toros Üniversitesi Rektörlüğü adına Toros Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Müdürlüğüne yürütülür ve koordine edilir.
- b) Dijital Arşiv politikası ve uygulama biçimi ulusal ve uluslar arası gelişmeler doğrultusunda revize edilebilir ve değiştirilebilir.
- c) Arşiv kayıtlarının kurum içi, ulusal ve uluslar arası düzeyde paylaşımına ilişkin esaslar Toros Üniversitesi Rektörlüğü ve bağlı bulunduğu üst kurum tarafından belirlenir. Ancak, Toros Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Müdürlüğü, Kurum bünyesinde hazırlanmış yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık, sanatta yeterlik tezlerine ilişkin mevcut dijital arşivleme yöntemlerini ve paylaşım uygulamalarını korur ve sürdürür.
- d) Yazarlar ve Telif hakkı sahipleri tarafından doğrudan ya da sistem üzerinden yapılmış her tür bildirim sistem yöneticileri tarafından kayıt altına alınır ve korunur.
- e) Arşivin kapanması durumunda veritabanı, uygun başka bir arşive ya da otomasyon sistemine aktarılacaktır.
- f) Sistem içinde Yazarlık yetkisi talep eden Toros Üniversitesi mensupları Toros Üniversitesi Açık Erişim Politikasını kabul eder.